

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
SZPROTAWSKIEGO ZAKŁADU AKTYWNOŚCI
ZAWODOWEJ ZA 2024 ROK

SZPROTAWA, KWIECIEŃ 2025
Opracowała Małgorzata Szymczak

Spis treści

Wstęp	2
Podstawy prawne funkcjonowania Zakładu	3
Przedmiot działalności.....	3
Zatrudnienie	9
Aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami.....	11
Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych.....	12
Działalność rehabilitacyjno-zdrowotna	15
Budżet Szprotawskiego ZAZ	16
Zakładowy Fundusz Aktywności	20
Podsumowanie	21

Wstęp

Szprotawski Zakład Aktywności Zawodowej został utworzony uchwałą Rady Miejskiej w Szprotawie nr LV/406/2014 z dnia 26 maja 2014 roku w sprawie utworzenia samorządowego zakładu budżetowego pod nazwą Szprotawski Zakład Aktywności Zawodowej i nadania statutu. Zgodnie z wyżej wymienioną uchwałą Rady Miejskiej w Szprotawie głównym celem zakładu jest realizowanie zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej, zdrowotnej i społecznej osób z niepełnosprawnościami. Swoją działalność zakład rozpoczął z końcem listopada 2016 roku. Dnia 30 listopada 2016 roku Wojewoda Lubuski decyzją nr D/ZAZ/1/2016 nadał zakładowi status zakładu aktywności zawodowej. Gmina w ramach środków własnych oraz otrzymanej dotacji wykonała niezbędne prace adaptacyjne w budynku przy ulicy Niepodległości 10 w Szprotawie. Prace te objęły przystosowanie pomieszczeń do potrzeb prowadzenia działalności gospodarczej, rehabilitacji oraz likwidację barier architektonicznych i technicznych w celu przystosowania budynku dla potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Zakupiono również sprzęt i wyposażenie do kuchni, pralni oraz urządzenia niezbędne do prowadzenia rehabilitacji pracowników z niepełnosprawnościami.

Zakład mieści się w Szprotawie przy ulicy Niepodległości 10 w budynku, w którym wcześniej funkcjonował Zakład Opiekuńczo Lecznicy, a od marca 2010 roku budynek był już zupełnie wyłączony z jakiegokolwiek użytkowania. Śmiało można powiedzieć, że dzięki Szprotawskiemu Zakładowi Aktywności Zawodowej budynek zyskał nowe życie.

Utworzenie Szprotawskiego Zakładu Aktywności Zawodowej dofinansowano ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przy udziale Samorządu Województwa Lubuskiego.

Podstawy prawne funkcjonowania Zakładu

Szprotawski Zakład Aktywności Zawodowej funkcjonuje w oparciu o następujące akty prawne:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2024r., poz. 1465 ze zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2009r. o finansach publicznych (t.j. Dz. U. z 2024r., poz. 1530 ze zm.),
- ustawa z dnia 29 września 1994r. o rachunkowości (t.j. Dz. U. z 2023r., poz. 120 ze zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1197 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2024r., poz. 44 ze zm.),
- rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie zakładów aktywności zawodowej (t.j. Dz. U. z 2025r., poz. 203).

Przedmiot działalności

Zgodnie ze statutem Szprotawskiego Zakładu Aktywności Zawodowej celem zakładu jest rehabilitacja społeczna, zawodowa i zdrowotna niepełnosprawnych pracowników ZAZ. W celu zapewnienia rehabilitacji zawodowej swoich pracowników Szprotawski Zakład Aktywności Zawodowej prowadzi działalność gospodarczą, która jest podstawowym narzędziem służącym do prowadzenia rehabilitacji zawodowej. ZAZ jest podmiotem ekonomii społecznej (tzw. PES) co oznacza, że jeżeli uda mu się wypracować zysk to musi być w całości przeznaczony na cele społeczne. Przekazywanie całego zysku na cele społeczne wyróżnia podmioty ekonomii społecznej wśród innych podmiotów działających na rynku. Pozostałe przedsiębiorstwa podejmują wszystkie możliwe działania których celem jest maksymalizacja zysku oraz zwiększenie dochodu ich właścicieli.

W roku 2018 przeszliśmy się skutecznie proces certyfikacji potwierdzający prawo do posługiwania się promocyjnym znakiem jakości „zakup **pro** społeczny”

Certyfikat ten jest przyznawany podmiotom ekonomii społecznej, które świadczą usługi na wysokim poziomie i jest on potwierdzeniem wysokiego poziomu świadczenia usług.

Zgodnie z przyjętymi założeniami głównym profilem działalności zakładu jest gastronomia. Obecnie w zakładzie przygotowywane są posiłki dla podopiecznych szprotawskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, którzy korzystają z wieloletniego programu „Posiłek w szkole i w domu”. Sam proces przyznania posiłków odbywa się w szprotawskim OPS, natomiast posiłki są przygotowywane w szprotawskim ZAZ i wydawane przez jego pracowników, na podstawie otrzymanej listy z ośrodka. Przygotowywane przez nas zestawy obiadowe można u nas również kupić indywidualnie. W swojej ofercie posiadamy także obiady z dietą lekkostrawną. Posiłki te można zamówić z dowozem w wybrane przez siebie miejsce na terenie naszej gminy. Przygotowujemy także posiłki profilaktyczne. W naszej ofercie znajdują Państwo również możliwość zamówienia pysznych domowych ciast, które są wypiekane w tradycyjny sposób (np. szarlotki, serniki, łabędzi puch, balladyna, malinowa chmurka i wiele innych) oraz deserów w formie mono porcji. Przygotowujemy na zamówienie cateringi dla indywidualnych klientów oraz dla firm (między innymi: eventy, spotkania biznesowe, spotkania pracownicze takie jak wigilie, śniadania wielkanocne itp.). Działamy też na zlecenie Urzędu Miejskiego w Szprotawie zabezpieczając realizację różnych wydarzeń w naszej gminie dlatego też mogli się Państwo osobiście przekonać o rezultatach naszych kulinarnych zmaganiach oraz zobaczyć jak pracujemy.

W okresach przedświątecznych przygotowujemy dla naszych klientów specjalne oferty cateringowe tak aby wspomóc ich w przygotowaniu do świąt, a dzięki temu święta minęły im w spokojnej i ciepłej atmosferze.

Spotkanie wigilijne

Spotkanie wigilijne

Spotkanie w ZSO

Spotkanie w ZSO

Uroczysta sesja 2024

Uroczysta sesja 2024

Nasze miejskie jarmarki też są wydarzeniami gdzie Państwo mogą nas spotkać ponieważ zawsze chętnie w niech uczestniczymy. W roku 2024 braliśmy udział w Jarmarku Wielkanocnym gdzie, jak zawsze, zaprezentowaliśmy swoje własne wyroby.

Jarmark Wielkanocny 2024

Jarmark Wielkanocny 2024

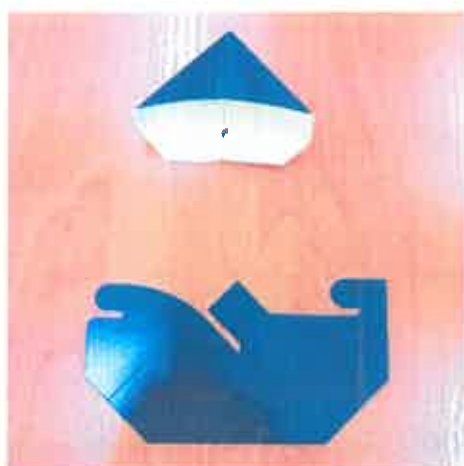
Mając na względzie poprawę warunków pracy i bezpieczeństwa pracowników w pracowni gastronomicznej zakończono, rozpoczęty w 2023 roku, remont pomieszczeń kuchennych, Remont obejmował kompleksową modernizację kuchni. Dzięki znacznym środkom z zakładowego funduszu aktywności udało się w znacznym stopniu poprawić funkcjonalność i bezpieczeństwo w kuchni.

Kolejną pracownią, którą prowadzi zakład jest pralnia wodna. To właśnie tu są świadczone usługi prania i maglowania. Nasza pralnia jest działem, który nie stanowi, w założeniach zakładu, znacznego miejsca generującego dochody ZAZ, ale stanowi bardzo ważną alternatywę dla ograniczonych możliwości osób z niepełnosprawnościami. Prowadzona pralnia to pralnia wodna. Świadczymy tu usługi dla klientów indywidualnych oraz kontrahentów prowadzących działalność gospodarczą (najczęściej w branży gastronomicznej i hotelarskiej). Rok 2024 potwierdził, że wykonane wcześniej w tym dziale inwestycje polegające na zwiększeniu parku maszynowego oraz rozbudowa istniejącej sieci elektrycznej była właściwym kierunkiem działań.

Przygotowane pranie do odbioru

ZAZ prowadzi jeszcze jeden dział, tj. dział drobnych prac zleconych. Tu wykonujemy dla naszych kontrahentów drobne prace na zlecenie, które są tylko małym elementem w ich znacznie bardziej skomplikowanym procesie produkcyjnym. Te proste prace są dla naszych zleceniodawców często bardzo czasochłonne, ale możliwość wykonywania ich po za siedzibą kontrahenta stwarza nowe możliwości dla naszych pracowników z niepełnosprawnościami. Korzyści takiej współpracy są po obu stronach, z jednej strony nasi pracownicy dostają jedną z najcenniejszych wartości dla człowieka jaką jest możliwość pracy, a z drugiej zleceniodawca może powierzyć swoim pracownikom bardziej skomplikowane i odpowiedzialne zadania. W dziale tym nasi pracownicy, w zależności od potrzeb kontrahentów, składają narożniki lub zawieszki. W tej dziedzinie chętnie nawiążemy współpracę z nowymi kontrahentami tak aby różnicować wykonywane prace.

Narożniki

Prowadzenie trzech różnych działów w zakładzie pozwala na prowadzenie bardziej skutecznej rehabilitacji zawodowej pracowników z niepełnosprawnościami i dzięki temu pozwala nam to na zatrudnianie osób z różnymi schorzeniami i dysfunkcjami. ZAZ to przecież podmiot ekonomii społecznej gdzie dobro człowieka jest stawiane wyżej niż cele ekonomiczne. Prowadzenie działalności gospodarczej należy tu traktować jako narzędzie w prowadzeniu rehabilitacji zawodowej zatrudnionych pracowników. Dlatego też prowadzenie trzech, opisanych powyżej działów, pozwala nam na zatrudnienie osób z różnymi schorzeniami specjalnymi takimi jak np. osoby niewidome lub też z innymi istotnymi ograniczeniami. Właśnie to dzięki tym trzem działom możemy realizować, założone w uchwale Rady Miejskiej, cele statutowe dając tym samym szansę na zmianę swojego dotychczasowego życia szerszemu gronu osób z niepełnosprawnościami. Dlatego też jeżeli chcielibyśmy spojrzeć na nasze trzy pracownie w aspekcie finansowym czyli miejscem generowania kosztów i osiągniętych przez zakład dochodów, należałoby stwierdzić, że nie wszystkie pracownie są miejscem finansowo bilansującym się ponieważ uzyskiwane z nich dochody nie są w stanie pokryć kosztów funkcjonowania. Natomiast aspektem, który przemawia za dalszym utrzymywaniem wszystkich pracowni jest realizacja celów statutowych zakładu. To właśnie w dziale prac zleconych pracują osoby, których niepełnosprawność nie pozwala na zatrudnienie ich ani w kuchni, ani w pralni. Pracują tu przede wszystkim osoby niewidome, niedowidzące lub też z innymi znacznymi dysfunkcjami.

Zatrudnienie

W statucie Szprotawskiego Zakładu Aktywności Zawodowej jednym z zapisanych celów jest zatrudnienie i utrzymanie miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych zaliczonych do znacznego stopnia niepełnosprawności oraz osób zaliczonych do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, u których stwierdzono autyzm, upośledzenie umysłowe lub chorobę psychiczną. Od początku istnienia zakładu, czyli od 29 listopada 2016 roku, pracuje u nas niezmiennie 21 osób z niepełnosprawnościami. W grudniu w 2024 roku w zakładzie pracowało 12 osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności i 9 ze stopniem umiarkowanym. Jak ilustruje tabela poniżej zakład w 2024r. zatrudniał 7 osób z upośledzeniem umysłowym, 5 osób z symbolem 02-P (choroby psychiczne), jedną osobę niewidomą, jedną z epilepsją oraz 7 osób mających schorzenia neurologiczne. Wszystkie osoby z niepełnosprawnościami są zatrudniane

w ramach umowy o pracę na czas określony. Na koniec 2024 roku było zatrudnionych 20 osób na 0,55 etatu i jedna osoba na 0,7 etatu. Każdy z zatrudnionych pracowników, z uwagi na swoją niepełnosprawność, musi mieć obniżony czas pracy wobec czego pracuje co dziennie tylko 3 godziny i 51 minut. Pomimo skróconego czasu pracy w zakładzie pracownicy przebywają prawie 5 godzin ponieważ każdy z nich ma jeszcze 60 minut dziennie rehabilitacji. Rehabilitacja zdrowotna odbywa się głównie na terenie zakładu. Zakład zapewnia dla pracowników z niepełnosprawnościami transport do pracy jak i później powrót do domu tylko w przypadku braku możliwości samodzielnego dotarcia do zakładu. W 2024 roku również pracownicy mieszkający poza Szprotawą sami przyjeżdżali do pracy korzystając przy tym z komunikacji miejskiej. Kontynuowanie wprowadzonych w listopadzie 2023r. zasad dotyczących dowozu pracowników jest jednym z elementów rehabilitacji społecznej. Dzięki temu pracownicy stają się bardziej samodzielni oraz wyrabia się w nich zaradność życiowa. Aby zapewnić sprawne funkcjonowanie placówki w zakładzie zatrudnionych jest jeszcze 8 osób jako personel pomocniczy: kucharka, pomoc kuchenna, pracownik gospodarczy, kierowca-konserwator, fizjoterapeuta, specjalista ds. administracyjno-kadrowych, główny księgowy oraz kierownik zakładu. Personel pomocniczy jest zatrudniony na umowę o pracę na pełny etat. Wszystkich pracowników zatrudnionych w zakładzie obowiązują takie same zasady pracy, które są zawarte w Kodeksie Pracy oraz innych powszechnie obowiązujących aktach prawnych. Dla zapewnienia prawidłowego funkcjonowania zakładu w ramach umowy zlecenia zakład zatrudniał również lekarza, psychologa, informatyka oraz inspektora BHP.

Poniższa tabela prezentuje zatrudnienie w ZAZ pracowników z niepełnosprawnościami:

Tabela. Zatrudnienie osób niepełnosprawnych wg rodzaju niepełnosprawności - stan osobowy na grudzień 2024 roku

Symbol choroby	Rodzaj niepełnosprawności	Stopień niepełnosprawności		Ilość zatrudnionych osób
		znaczny	umiarkowany	
01-U	upośledzenie umysłowe	3	4	7
02-P	choroby psychiczne	1	4	5
03-L	zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu			
04-O	choroby narządu wzroku	1		1
05-R	upośledzenie narządu ruchu			
06-E	epilepsja		1	1

07-S	choroby układu oddechowego i krążenia			
08-T	choroby układu pokarmowego			
09-M	choroby układu moczowo-płciowego			
10-N	choroby neurologiczne	7		7
11-I	inne schorzenia			
SUMA		12	9	21

Aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami

Kolejny zapis znajdujący się w statucie Szprotawskiego ZAZ wyznaczający dla placówki cele do realizacji to rehabilitacja zawodowa i społeczna niepełnosprawnych pracowników zakładu oraz przygotowanie niepełnosprawnych pracowników zakładu do aktywnego życia w otwartym środowisku przy wykorzystaniu ich możliwości i zdolności. Mając na uwadze realizację zapisanych tu celów w ramach rehabilitacji zawodowej zakład prowadzi działalność gospodarczą, która umożliwia realizację wyznaczonych celów tejże rehabilitacji. Należy tu podkreślić, że już samo podjęcie decyzji o chęci zatrudnienia w ZAZ jest dla niektórych osób nie lada wyzwaniem, a sam proces dojrzewania do podjęcia takiej decyzji często, jak to byliśmy w stanie zaobserwować, trwa długo (zainteresowane osoby często dopytują się o możliwość zatrudnienia, ale gdy już pojawi się taka możliwość to się wycofują – i tak może to zdarzyć się nawet kilka razy). Podjęcie wyzwania, którym to często okazuje się być już samo pójście do pracy dla tych osób, jest jedyną szansą na wyjście z domu oraz w dalszej perspektywie stworzenie możliwości podjęcia zatrudnienia na otwartym rynku pracy. Osoby z niepełnosprawnościami, które trafiają do naszego zakładu, najczęściej nie posiadają nawyków związanych z obowiązkami pracowniczymi. Ich adaptacja do nowej rzeczywistości, a tym samym nowej roli społecznej, wymaga czasu i wytężonej pracy personelu zakładu oraz innych specjalistów, jak i również ich samych. Specjalistyczna kadra koncentruje się na wytworzeniu u osób z niepełnosprawnościami nawyku systematycznej pracy i nauczaniu ich odpowiedzialności za jej wykonanie. Równocześnie pracują oni nad umiejętnością pracy

w zespole z podziałem na określone zadania. W ramach przypomnienia obowiązków i uprawnień pracowniczych w zakładzie są organizowane cyklicznie szkolenia z zakresu Kodeksu Pracy dotyczące obowiązków i uprawnień pracowniczych dla każdego z pracowników. Na bieżąco prowadzimy wiele indywidualnych rozmów motywujących i zachęcających do przestrzegania pracowniczych obowiązków. Po za szkoleniami z zakresu BHP i Kodeksu Pracy pracownicy brali udział w szkoleniach z zasad dobrej praktyki higienicznej, które w zakładzie są też prowadzone na bieżąco.

Każdy z zatrudnionych pracowników z niepełnosprawnościami jest objęty Indywidualnym Programem Rehabilitacji. Program taki jest opracowywany oddzielnie dla każdego z pracowników i uwzględnia jego dysfunkcje oraz rzeczy nad którymi należy pracować. Każdego roku odbywa się spotkanie personelu z każdym z pracowników i wspólnie jest dokonywana ocena realizacji zawartych w programie założeń za rok ubiegły oraz są omawiane plany i wytyczane cele na przyszły rok. Wszyscy pracownicy mają również możliwość skorzystania ze wsparcia psychologicznego. Należy zauważyć, że od 2020 roku, współpracująca z zakładem pani psycholog ma bardzo dużo pracy. Z przykrością obserwujemy, że od roku 2020 coraz więcej naszych pracowników korzysta z pomocy psychologa. Niestety panująca sytuacja na świecie i w kraju (pandemia, a później tocząca się wojna na Ukrainie) odciska swoje negatywne piętno na psychice wszystkich ludzi, a szczególnie tych, którzy już wcześniej byli niestabilni psychicznie, czego dowodem jest zakres udzielanego wsparcia pracownikom przez psychologa.

Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych

Działania z zakresu rehabilitacji społecznej mają na celu przygotowanie osób z niepełnosprawnościami do samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie. Często osoby takie żyją zamknięte w domu i nie są dobrze zorientowane w środowisku, które je otacza. Nasze doświadczenia pokazują, że trudno jest ich namówić na wyjście z domu jak i również do podjęcia zatrudnienia. Często osoby te trzymają się z boku, są trochę jakby odizolowane od lokalnej społeczności przez co nie uczestniczą w życiu kulturalnym i społecznym. Wyjście z domu bardzo często jest dla nich wielką barierą, taką wewnętrzną tkwiącą najczęściej tylko w nich samych, która zdaje się być przez nich nie do pokonania. Może trudno w to uwierzyć ale samo stworzenie możliwości dla tych osób to zbyt mało ponieważ

potrzebują one jeszcze dodatkowego wsparcia i dodatkowej zachęty przez najbliższe dla nich otoczenie (dom, praca), aby w ogóle zdecydowali się wziąć udział w proponowanych przez zakład przedsięwzięciach. Zakład ze środków gromadzonych na Zakładowym Funduszu Aktywności finansuje pracownikom z niepełnosprawnościami udział w życiu kulturalnym i społecznym oraz pomaga w poprawie warunków socjalno-bytowych. Podczas licznych spotkań grupowych jak i indywidualnych z psychologiem staramy się wspomagać pracowników oraz motywować ich do pokonywania wszelkich barier oraz zachęcamy do podejmowania różnych wyzwań. Pracownicy zakładu w 2024 roku uczestniczyli w różnych spotkaniach integracyjnych. Odbyło się również wiele spotkań na miejscu w zakładzie, które były poświęcone omówieniu bieżącej sytuacji zakładu. Organizowaliśmy wspólne wyjścia na wydarzenia kulturalne (spektakle, koncerty). Wspólnie spędzony czas ma na celu zachęcenie do samodzielnego poszukiwania różnych form spędzania wolnego czasu.

Staramy się też zachęcać naszych pracowników do brania udziału w różnych akcjach na terenie naszej gminy (i nie tylko) aby pokazać, że chcieć to znaczy móc. Dlatego też w pewną kwietniową sobotę ramach wspólnych działań i przedsięwzięć razem z pracownikami szprotawskiego oddziału banku PKO BP, jako wolontariusze, pomagaliśmy urządzić skwer odpoczynkowy dla pacjentów szprotawskiego szpitala. Wspólna akcja miała na celu pokazanie, że osoby z niepełnosprawnością mogą też skutecznie włączyć się w akcje działania dla lokalnej społeczności i mimo swoich ograniczeń potrafią też pomagać innym.

Nowy Szpital w Szprotawie, kwiecień 2024r.

We wrześniu podczas powodzi, poza codziennymi obowiązkami, wpieraliśmy obrońców Szprotawy przygotowując dla nich posiłki tak aby starczyło im sił do obrony naszej Gminy. Pomimo towarzyszącego nam strachu i zmęczenia wspólnie daliśmy radę.

Grudzień natomiast stał się dla nas bardzo pracowitym miesiącem. Wspólnie z Ruchem Onkologicznym PARS wzięliśmy udział w akcji świątecznej. Piekliśmy pierniczki dla pacjentów 10 szpitali onkologicznych w Polsce i w okresie przedświątecznym dostarczyliśmy im ponad 6 000szt. własnoręcznie wykonanych pierników.

Pierniczki wykonane dla Szpitali Onkologicznych (każdy z 10 szpitali otrzymał taki worek wypełniony naszymi pierniczkami), grudzień 2024r.

Jak już wcześniej wspominałam byliśmy widoczni również na jarmarku.

W roku 2024 kontynuowaliśmy ograniczenie dowozu pracowników do pracy służbowym samochodem. Dowozimy tylko osoby, których samodzielne dotarcie do zakładu jest niemożliwe, a pozostałe osoby pomimo zamieszkania poza Szprotawą same są zobowiązane dotrzeć do pracy. Osoby z poza Szprotawy korzystają z komunikacji miejskiej, a zakup biletów miesięcznych jest dla nich refundowany ze środków z zakładowego funduszu aktywności. Dotarcie do zakładu komunikacją miejską jest doskonałym narzędziem w procesie rehabilitacji społecznej ponieważ zmusza pracowników do samodzielnego wysiłku w zakupie biletów, uczy korzystania z komunikacji miejskiej oraz stwarza możliwość do nawiązywania relacji z innymi ludźmi.

Działalność rehabilitacyjno-zdrowotna

Szprotawski Zakład Aktywności Zawodowej w ramach swojej działalności zapewnia także rehabilitację zdrowotną dla niepełnosprawnych pracowników. Osoby rozpoczynające pracę w naszym zakładzie, często wykazują brak kondycji ujawniający się szybką utratą sił podczas rehabilitacji czy też pracy, problemy z nadwagą lub niedowagą, przykurcze w głównych mięśniach odpowiedzialnych za prawidłową pozycję stojącą, problemy koordynacyjne, problemy manualne. W związku z poczynionymi obserwacjami staramy się przeciwdziałać temu i dlatego pracownicy naszego zakładu uczestniczą w codziennych zajęciach rehabilitacyjnych prowadzonych przez fizjoterapeutę. Zajęcia te są dobierane indywidualnie dla każdego z pracowników tak aby wzmocnić jego słabe strony lub pomóc mu uzupełnić pojawiające się deficyty czy też niedobory. Dobra sprawność ruchowa i zdrowy styl życia zapewnia nam dobre samopoczucie oraz lepszą wydajność w pracy. Mając to wszystko na względzie oraz biorąc pod uwagę indywidualne niepełnosprawności oraz predyspozycje dla każdego z pracowników z niepełnosprawnościami stworzono, indywidualny program ćwiczeń, którego głównym celem jest uzyskanie lepszej kondycji fizycznej, lepszej wydolności krążeniowo-oddechowej oraz polepszenie koordynacji wzrokowo-ruchowej. Każda z tych osób ma również przepisane zabiegi fizykoterapeutyczne, które dzielą się na kilka rodzajów. Należy do nich laseroterapia, krioterapia, magnetoterapia, terapia falą uderzeniową i elektrodrożwiaki. Dodatkowo, w skład tego rodzaju zabiegów wchodzi również leczenie z wykorzystaniem prądów, czyli elektrostymulacja, i diadynamik. Zabiegi są wykonywane przez fizjoterapeutę, które wcześniej zostały zlecone przez naszego lekarza zakładowego. Rehabilitant prowadzi zajęcia polepszające kondycję fizyczną na przemian z zabiegami tak aby uatrakcyjnić zajęcia pracowników by chętnie w nich uczestniczyli oraz edukację zdrowotną. Na rehabilitację pracowników jest przeznaczonych pięć pomieszczeń, które są wyposażone w odpowiedni sprzęt do fizykoterapii, np.: rotory, drabinki i maty gimnastyczne, aparaty do magnetoterapii i elektroterapii oraz lampa Sollux i kinezyterapii, np.: aparat do krioterapii, fala uderzeniowa, wanny do masażu kończyn dolnych i górnych, rower treningowy, stepper oraz bieżnia. Od 2024 roku wprowadziliśmy innowacyjne rozwiązania dotyczące prowadzenia zajęć z zakresu rehabilitacji rozszerzając tym samym rehabilitację o nowe zajęcia wprowadzające pewne

elementy muzykoterapii, socjoterapii, horiterapii, psychoterapii. Zajęcia te, mimo naszych wcześniejszych obaw oraz sceptycznego podejścia samych pracowników, okazały się doskonałym urozmaicheniem dotychczasowych zajęć rehabilitacyjnych.

Zgodnie z art. 29 ust 1 pkt 2 Ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, ZAZ musi spełniać warunki wskazane w art. 28 ust. 1 pkt. 3 tejże ustawy, tj. zapewniać doraźną i specjalistyczną pomoc, opiekę medyczną, poradnictwo i usługi rehabilitacyjne. W związku z powyższym w ramach doraźnej opieki medycznej zakład zatrudniał w 2024r. u siebie w siedzibie na umowę zlecenie lekarza. Wypełniając ustawowy obowiązek zapewnienia specjalistycznej opieki zdrowotnej Szprotawski ZAZ współpracował w 2024r. z Nowym Szpitalem w Szprotawie. W ramach dodatkowego wsparcia zatrudniamy też na umowę zlecenie psychologa. Zapewnienie pracownikom specjalistycznej opieki medycznej jest finansowane ze środków Zakładowego Funduszu Aktywności.

Budżet Szprotawskiego ZAZ

Plan budżetu Szprotawskiego Zakładu Aktywności Zawodowej na 2024 rok jest zawarty w Uchwale Budżetowej na 2024 rok Gminy Szprotawa (Uchwała nr LXVI/539/2023 Rady Miejskiej w Szprotawie z dnia 29 grudnia 2023 r. w sprawie uchwały budżetowej Gminy Szprotawa na 2024 rok). Zgodnie z w/w uchwałą budżet zakładu został zaplanowany na łączną kwotę 2 182 428,73zł, a wykonany po stronie wydatków na kwotę 2 170 965,91zł, a po stronie dochodów na kwotę 2 176 133,22zł. Planowane dochody pochodzą z kilku źródeł, tj. dotacji z PFRON, dotacji od Marszałka Województwa, dotacji przedmiotowej z Gminy Szprotawa, ze zwrotu części wynagrodzeń wypłaconych niepełnosprawnym pracownikom ze środków Systemu Obsługi Dofinansowań oraz z prowadzonej działalności gospodarczej.

Tabela. Realizacja dochodów Szprotawskiego ZAZ w 2024 roku

Dochody	Wykonanie w zł
Dotacja PFRON i Marszałka Województwa	861 294,55
Dotacja przedmiotowa z Gminy	170.856,00
Dofinansowanie za Środków Systemu Obsługi Dofinansowań	359.431,26
Dochody z działalności gospodarczej	784.551,41
Razem	2 176 133,22

Dotacje, które zostały zaplanowane w budżecie zakładu muszą być wydatkowane zgodnie z zasadami na podstawie których zostały udzielone, a ich wysokość została ustalona przez podmioty, które je udzieliły. Natomiast dofinansowanie ze środków Systemu Obsługi Dofinansowań jest przyznawane na podstawie składanego, w cyklach miesięcznych, przez zakład wniosków. Po wypłacie wynagrodzeń pracownikom z niepełnosprawnościami ze środków uzyskanych z prowadzonej działalności gospodarczej, zakład może złożyć wniosek o dofinansowanie, którego kwota jest zależna od stopnia niepełnosprawności oraz schorzenia danego pracownika. Jednym z warunków, który trzeba spełnić aby móc się ubiegać o te środki, jest sfinansowanie wynagrodzenia pracownika z niepełnosprawnościami ze środków uzyskanych z działalności gospodarczej (z uwagi na to żeby uniknąć podwójnego finansowania). Kolejną pozycją w budżecie są dochody z działalności gospodarczej. W roku 2024 zakładane dochody z działalności gospodarczej zrealizowane zostały w wysokości 99,71% do zakładanego planu.

Tabela. Ilości sprzedanych obiadów dla OPS w 2024r.

Miesiąc	Ilość obiadów wydanych dla OPS w 2024r.	Ilości obiadów wydanych dla OPS w 2023r.	Ilość dni wydawanych obiadów w 2024r.
Styczeń	684	1 623	21
Luty	1 766	1 735	20
Marzec	1 833	2 023	23
Kwiecień	1 756	1 779	21
Maj	2 064	2 083	23
Czerwiec	1 767	2 002	22
Lipiec	1 598	1 485	21
Sierpień	1 738	1 785	23
Wrzesień	1 740	1 696	22
Październik	1 932	1 858	21
Listopad	1 618	1 826	22
Grudzień	1 710	1 756	22
Razem	20 206	21 651	261

Jak wynika z zaprezentowanej Państwu tabeli, uwzględniającej dla porównania dane również z roku poprzedniego czyli 2023, ilość wydawanych obiadów dla podopiecznych OPS w skali roku 2024, uległa obniżeniu. W roku tym możemy zaobserwować spadek liczby wydanych posiłków o 1 445 sztuk. Należy tu zauważyć, że procentowy udział przychodów uzyskanych ze sprzedaży wyrobów dla szprotawskiego OPS w roku 2024 stanowił 52,26% sprzedaży wyrobów zakładu. ZAZ realizował dodatkowe zlecenie z OPS na usługę dowożenia posiłków dla uprawnionych osób, które korzystają z darmowych posiłków i z tego tytułu uzyskał dochody w łącznej kwocie 23 854,40zł. Wobec powyższego ogółem obrót z OPS w całości sprzedaży wyniósł 55,32%.

Dochody zakładu generuje jeszcze pralnia wodna, która po rozbudowie (zakupu maszyn dokonano w 2022r., a modernizacji sieci elektrycznej w pralni dokonano w 2023 roku) zwiększyła swoje moce przerobowe i co za tym idzie wzrosły również obroty w 2024 roku.

W ramach drobnych prac zleconych niepełnosprawni pracownicy składali narożniki.

Pomimo, że pralnia i dział drobnych prac zleconych nie przynoszą dużych dochodów to są niezbędne z uwagi na to aby zapewnić różnorodność wykonywanych prac co pozwala nam na zatrudnienie osób z różnymi niepełnosprawnościami.

Wydatki związane z funkcjonowaniem zakładu obrazuje poniższa tabela.

Tabela. Realizacja wydatków Szprotawskiego ZAZ w 2024 roku

Wydatki	Wykonanie w zł
Świadczenia na rzecz pracowników	1 603,16
Wynagrodzenia pracowników	1 250 087,88
Dodatkowe wynagrodzenie roczne	102 740,67
Składki na ubezpieczenia społeczne	244 402,18
Składki na fundusz pracy	11 614,69
Wynagrodzenia bezosobowe	22 343,16
Zakup materiałów i wyposażenia	275 997,30
Wydatki inwestycyjne	27 388,90
Media: energia, gaz, woda	88 261,78
Usługi zdrowotne	12 140,00
Zakup usług pozostałych	56 550,44
Zakup usług telekomunikacyjnych	1 800,38
Koszty podróży służbowych	549,80
Ubezpieczenie mienia	9 313,00
Odpisy ZFŚS	47 400,12
Podatki i opłaty	8 619,54
Usługi remontowe	9 109,46
Szkolenia	650,00
Pozostałe odsetki	393,45
Razem plan wydatków	2 170 965,91

Główne pozycje kosztów dotyczą wynagrodzeń, składek na ubezpieczenie społeczne oraz składek na fundusz pracy. Znaczną wartością jest jeszcze pozycja zakup materiałów i wyposażenia, w której ujęte są koszty zakupu surowców do produkcji. co oczywiście jest zrozumiałe i wynika z tego, że ZAZ jest zakładem produkcyjnym. Zakład w 2024 roku zakończył, rozpoczętą w 2023 roku, modernizację pomieszczeń kuchennych w ramach zadania poprawy warunków bezpieczeństwa i higieny pracy i dlatego też pojawiły się wydatki inwestycyjne z budżetu w kwocie 27 388,90zł, a pozostała część tej inwestycji została pokryta z zakładowego funduszu aktywności.

Łącznie realizacja planowanych wydatków w 2024 zamknęła się w kwocie 2 170 965,91zł. co stanowi 99,47% zaplanowanych na ten rok wydatków budżetowych.

Zakładowy Fundusz Aktywności

Środki Zakładowego Funduszu Aktywności znajdują się na wyodrębnionym rachunku bankowym prowadzonym przez zakład. Zakładowy Fundusz Aktywności tworzy się ze środków, o których mowa w art. 31 ust. 4 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2023r., poz. 100 ze zm.) oraz art. 38 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (t.j. z 2022r., poz. 2647 ze zm.). Fundusz ten może być wykorzystywany na wydatki związane m. in. z:

- usprawnianiem i dodatkowym oprzyrządowaniem stanowisk pracy,
- zakupem sprzętu i wyposażenia pomagającym osobie niepełnosprawnej w samodzielnym życiu i uczestnictwie w życiu społecznym w lokalnym środowisku,
- pomocą w zaspokajaniu innych potrzeb socjalnych i związanych z rehabilitacją społeczną,
- pomocą w przygotowaniu, budowie, remoncie i wyposażeniu indywidualnych i zbiorowych form mieszkalnictwa chronionego dla osób, które nie znajdują oparcia we własnej rodzinie lub usamodzielniają się,
- zakupem leków i innych niezbędnych środków medycznych,
- doksztalcaniem, przekwalifikowaniem i szkoleniem,
- rekreacją i uczestnictwem osób niepełnosprawnych w życiu kulturalnym.

W 2024 roku ze środków z ZFA sfinansowano:

- udzielono dofinansowania do zakupu okularów 980zł,
- wizyty u specjalisty (w tym psycholog i logopeda) 16 032zł,
- sfinansowano bony żywnościowe – 29.400 zł

- uczestnictwo w życiu kulturalnym i społecznym (spotkania integracyjne, wspólne wyjścia na wydarzenia kulturalne,) 14 685zł,
- w celu zaspokojenia potrzeb socjalnych umorzono część pożyczki 1 125zł
- zakupiliśmy bilety miesięczne dla pracowników – 5 303,68zł,
- przeznaczaliśmy w tym roku kwotę 59.668,15 zł na poprawę w zakładzie warunków pracy i rehabilitacji w ramach czego zakończono modernizację pomieszczeń kuchni, sfinansowano przegląd techniczny aparatów do fizykoterapii., przegląd klimatyzacji

W 2024 roku łącznie na w/w działania z funduszu aktywności zawodowej wydano kwotę 127 193,83 zł.

Podsumowanie

Szprotawski Zakład Aktywności Zawodowej został utworzony przez Gminę Szprotawa aby dać szansę mieszkańcom z niepełnosprawnościami na pracę i możliwość usamodzielnienia się. Głównym celem zakładu nie jest wypracowanie zysku lecz aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami poprzez rehabilitację zawodową, społeczną i zdrowotną. Osobom takim jest ciężko odnaleźć się w społeczeństwie, a o pracy, do tej pory, nie mogły w ogóle nawet pomyśleć. Obecnie w zakładzie zatrudnionych jest 21 osób z niepełnosprawnościami, to ponad 70% ogółu wszystkich pracowników. Osoby te mają zapewnioną doraźną opiekę medyczną, specjalistyczną opiekę medyczną oraz codzienną rehabilitację prowadzoną przez fizjoterapeutę. Z wypracowanych środków zakład finansuje pracownikom udział w życiu społeczno-kulturalnym, przeznacza też środki na zaspokojenie ich potrzeb socjalnych oraz stara się doprowadzić do poprawy w zakładzie warunków pracy i rehabilitacji. Wszystko to po to aby w jak największym stopniu przygotować pracowników do podjęcia wyzwania jakim jest praca na otwartym rynku oraz usamodzielnienia się w codziennym życiu. Należy też mieć na względzie to, że przedstawione przez zakład podejmowane działania w różnym stopniu oddziałują na poszczególne osoby dlatego też czas takiej rehabilitacji nie może być u każdego jednakowy i czasami u jednych osób może trwać

długo, a u innych postępy będą widoczne szybciej. Należy też mieć na względzie, że nie zawsze podjęte działania będą zakończone sukcesem. Potrzeba tu dużo cierpliwości i wytrwałości aby można było wspierać osoby te w taki sposób aby potrafiły przełamywać swoje bariery, które najczęściej tkwią w nich samych, a jak wiemy pokonywanie takich właśnie barier jest najtrudniejsze. Bardzo ważne jest również psychiczne przygotowanie do podjęcia pracy na otwartym rynku ponieważ tylko osoby wierzące w siebie i swoje możliwości mogą odnieść sukces, którym będzie utrzymanie się w pracy na otwartym rynku.

Wszystkie podejmowane przez nas działania na polu rehabilitacji zawodowej czy też społecznej, mają na względzie jak najlepsze przygotowanie do pełnienia nowych ról społecznych, takich jak rola pracownika, koleżanki/kolegi z pracy, odbiorcy i uczestnika działań Szprotawskiego Domu Kultury i innych instytucji i itp. Pokazujemy, że warto korzystać z tego wszystkiego co oferuje nam nasza Gmina oraz, że warto pomagać także innym, a pomagać może każdy z nas.

Nasze działania na tym polu zostały docenione przez Kapitułę konkursu LODOŁAMACZE 2024 Regionu dolnośląskiego, lubuskiego, opolskiego, wielkopolskiego, który przyznał nam drugie miejsce w kategorii rehabilitacja społeczno – zawodowa za szczególną wrażliwość społeczną i promowanie aktywności osób z niepełnosprawnościami w różnych dziedzinach życia. Zdobyta nagroda ma dla nas ogromne znaczenie mentalne, napawa nas dumą i stanowi dla nas motywację do dalszego działania na tym polu i daje wiarę, i nadzieję, że nasza praca ma sens.

Opracowała Małgorzata Szymczak

Kierownik Szprotawskiego ZAZ

